

**BUXGALTERIYA BALANSI VA MOLIYAVIY XOLAT TAXLILINI
KORXONALARDA TAKOMILLASHTIRISH**

Bank-Moliya Akademiyasi magistranti
Toshpulatov Quvondiq Haqnazarovich
E-mail: kuvondiktoshpulatov@gmail.com
Tel: +998-91-955-55-51

Annotatsiya: Ushbu maqolada buxgalteriya balansi va moliyaviy xolat taxlilini takomillashtirish haqida. Maqolada korxonalar moliyaviy hisobotlarini tahlil qilishning zarurati, ahamiyati hamda tahlil jaroyonida qo‘llaniladigan usullar bayon qilingan. Korxonalarda moliyaviy holatini yaxshilash to‘g‘risida ma‘lumot berilgan.

Kalit so‘zlar: Balans, buxgalteriya hisobi, moliyaviy hisobotlar, moliyaviy tahlil, moliyaviy natija, iqtisodiy tahlil.

Аннотация: Данная статья посвящена совершенствованию баланса и финансового анализа. В статье описывается необходимость и важность анализа финансовой отчетности предприятий, а также методы, используемые в процессе анализа.

Ключевые слова: Бухгалтерский баланс, бухгалтерский учет, финансовая отчетность, финансовый анализ, финансовый результат, экономический анализ.

Siyosiy o‘zgarishlar holati beshta mezon bo‘yicha o‘lchanadi, ular o‘z navbatida 18 ta savolga berilgan baholardan kelib chiqadi. BTIning demokratiya kontsepsiyasi asosan asosiy fuqarolik huquqlari va erkin saylovlar o‘tkazish bilan chegaralangan demokratiyaning boshqa ta‘riflaridan ancha ustundir. Demokratiyaning dastlabki sharti sifatida ko‘rilgan davlatchilik BTIning siyosiy transformatsiya ta‘rifiga kiritilgan va davlatning kuch ishlatish monopoliyasi va asosiy ma‘muriy tuzilmalarga tegishli savollar orqali tekshiriladi. Shuningdek, u qonun ustuvorligini baholashni, jumladan hokimiyatlarning bo‘linishi va mansabni suiste‘mol qilganlik uchun ta‘qib qilishni o‘z ichiga oladi. BTI demokratik konsolidatsiyani baholashga alohida e‘tibor beradi. U partiyaviy tizim va manfaatlar guruhlari bo‘yicha vakillik sifatini baholaydi, shuningdek, ijtimoiy kapital va demokratik normalar va tartiblarni tasdiqlashni o‘lchaydi[1].

Moliyaviy-xo‘jalik faoliyati: - ishlab chiqarilgan va sotilgan mahsulot (ish, xizmatlar) hajmining, quvvatlardan foydalanish darajasining, resurslar naqdligi va ulardan samarali foydalanishni, xodimlarning tarkibi va mehnat unumining, mahsulot tannarxining, foyda hajmi va rentabellik darajasining, moliyaviy holatning murakkab tuzilmasidir; - tashkil topishdan likvidlik jarayonigacha bo‘lgan davrda korxonani iqtisodiy-ijtimoiy rivojlantirishning resurslar bazasini shakllantirish va ulardan

foydalanishning maqsadga yo'naltirilgan faoliyatidir; - xo'jalik yurituvchi subyekt nazorat qilib turadigan iqtisodiy resurslar, uning moliyaviy tuzilmasi, likvidligi, to'lovga qobiliyati, ishlayotgan muhit o'zgarishlariga munosabat bildira olishidagi keng qamrovli faoliyatdir. Moliyaviy-xo'jalik faoliyatining tahlili – xo'jalik yurituvchi subyektning kelgusida pul mablag'larini va ularning ekvivalentini ko'paytirish imkoniyatini, moliyaviy majburiyatlarni o'z vaqtida to'lay olishi, kreditlarga bo'lgan ehtiyojni, daromadlar bilan pul oqimlarini oqilona taqsimlashni, iqtisodiy resurslardagi potensial o'zgarishlarni baholashni, shuningdek xo'jalik yurituvchi subyekt keyinchalik o'zining moliyaviy ahvolini qanchalik muvaffaqiyat bilan yaxshilay olishini baholashning muhim usulidir[2].

Moliyaviy hisob-kitoblarni tahlil qilishda texnik analiz vositalari:

Davlatlararo standartlar-davlatlararo standartlar moliyaviy hisob-kitoblarni tahlil qilishda yordam beradi va kelajakda xalqaro tartibni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Statistik usullar-Statistik usullar, moliyaviy hisob-kitoblarni tahlil qilishda ma'lumotlarni to'plab, tahlil qilishni tajribavi va sodda qilishda yordam beradi.

Davlat xizmatlari-davlat xizmatlari, moliyaviy hisob-kitoblarni tahlil qilishda moliyaviy holatni nazorat qilishda qo'llaniladigan asosiy texnikalar va vositalardan biridir.

Texnik tahlil-texnik tahlil, moliyaviy hisob-kitoblarni tahlil qilishda ma'lumotlarni detalizatsiya qilish, moliyaviy xatolarni aniqlash va samaradorlikni oshirishda yordam beradi[3].

Xo'jalik yurituvchi subyektlar o'rtasidagi hisob-kitoblar mexanizmini takomillashtirish, soliqlar va majburiy to'lovlar o'z vaqtida tushishi, budjetga va budjetdan tashqari fondlarga to'lovlar bo'yicha o'z vaqtida to'lanmagan to'lovlar miqdorini qisqartirish, muddati o'tkazib yuborilgan debitorlik va kreditorlik qarzlari yig'ilib qolishiga yo'l qo'ymaslik bo'yicha ishlarni tashkil etish darajasi va samaradorligini yanada oshirish maqsadida Vazirlar Mahkamasi qaror qiladi.

Hisob-kitoblar mexanizmini takomillashtirish va budjetga to'lovlar intizomini mustahkamlash bo'yicha Hukumat komissiyasi (bundan keyin Komissiya deb ataladi) o'z faoliyatini xo'jalik yurituvchi subyektlar o'rtasidagi hisob-kitoblar mexanizmini takomillashtirish, soliqlar va majburiy to'lovlarni budjetga hamda budjetdan tashqari jamg'armalarga o'z vaqtida tushirish, iqtisodiy va ma'muriy tushdagi chora-tadbirlar kompleksini amalga oshirish yo'li bilan to'lov muddati o'tgan debitorlik va kreditorlik qarzlarning va budjetga to'lovlar bo'yicha o'z vaqtida to'lanmagan qarzlarning yig'ilib qolishiga yo'l qo'ymaslik maqsadida amalga oshiradi[4].

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. JIDU, XIM fakulteti xalqaro,iqtisodiyot kafedrası A. Mo‘ydinov.
2. B.A.Xasanov, M.Y.Raximov, Z.A.Muqumov, A.I.Aliqulov, A.B.Jumanova, N.SH.Xajimuratov, R.B.Xasanova. “MOLIYAVIY TAHLIL”. darslik
3. Suyunovich, Mukhitdinov Khudoyar, and Norqobilova Feruza Abdihamidovna. “Prospects Of Digitalization Of Craftsmanship Development In The Region.” *Journal of Pharmaceutical Negative Results* (2022): 345-352.
4. <https://lex.uz/docs/-304538>
5. Norqobilova.F.A. “XIZMAT KO‘RSATISH TARMOQLARINI MODELLASHTIRISHDA TIZIMLI TAHLIL QILISH, SINTEZLASH VA OPTIMALLASH TIRISH.” *International journal of conference series on education and social sciences* (Online). Vol. 1. No. 2. 2021.
6. Abdihamidovna, Norqobilova Feruza. “Financial Services to the Residents of the Region in the Field of Crafts.” *International Journal of Innovative Analyses and Emerging Technology* 1 (2021): 225-230.
7. Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti talabasi Tangriyev Abdurahmon, “Raqamli iqtisodiyot sharoitida biznes jarayonlarining boshqarishning marketing strategiyasi”.